

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/235
Toplantı Tarihi/Sayısı : 28.11.2023/34
Karar Numarası : 2023/932
Başvuran : B.A.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Tarsus Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : Alifakı Mah. Alifakı Sokak Tarsus Ceza İnfaz Kurumları
Kampüsü No:246 Tarsus/MERSİN

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, başvuranın işkence ve kötü muameleye maruz kaldığı iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURANIN İDDİA VE TALEPLERİ

2. Başvuran özetle başvuru dilekçesinde;

a. Tarsus Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bir ay aile görüş yasağı cezası aldığını ve Kayseri Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakil edildiğini,

b. Tarsus Ceza İnfaz Kurumunda işkence ve kötü muameleye maruz kaldığını, iddia etmektedir.

3. Muhatap Tarsus Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan 23/3/2022 tarihli ve ... sayılı görüşte özetle;

a. 29/10/2021 tarihinde saat 23:00 civarında başvuranın menstrüasyon döneminde bulunması sebebi ile ağrılarını gerekçe göstererek sıcak su talep ettiğini ancak görevli memurun güvenlik sebebi ile kaynar su vermediğini ayrıca başka bir rahatsızlığı bulunması halinde sıcak suyun tehlikeli olabileceğini belirttiğini,

b. Görevli memur tarafından başvuranın talep etmesi halinde 112 Acil Çağrı Merkezini arayabileceğini ifade ettiğini fakat başvuranın 112 Acil Çağrı Merkezinin aranmasını istemediğini,

c. Saat 00:30'da başvuranın odası kontrol edildiğinde kafasına elleri ile vurarak çığlık attığının görüldüğünü, kendisine zarar vermesini önlemek amacıyla görevli memurun müşahede odasına alınması gerektiğini belirttiğini, başvuranın "benim psikolojim orayı kaldırmaz, ne istiyorsanız yaparım, isterseniz kendime zarar vereceğim eşyaları alabilirsiniz yeter ki beni götürmeyin" dediğini, bunun üzerine görevli memurun başvuranın kendisine zarar vereceği eşyaları aldığını ve başvuranın psikolojik durumu da göz önünde bulundurularak odasında bırakıldığını ve sabah saatlerine kadar yarım saat veya on beş dakika aralıklarla kontrolünün sağlandığını,

ç. 16/10/2022 tarihinde başvuranın telefon görüşüne çıkarıldığı esnada infaz ve koruma memurlarına "sen işkencecisin, hepiniz işkencecisiniz, bana saldırıyorlar saldıracaklar" şeklinde bağımaya

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

başladığını, telefon görüşmesi sırasında da infaz ve koruma memurlarının adını söyleyerek bana saldıracaklar ve saldırıyorlar şeklinde bağırdığını, telefon görüşmesinde karşı tarafın duyacağı şekilde infaz ve koruma personellerinin ismini iletmesi sebebi ile 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfaz Hakkında Kanun'un 74'üncü maddesinin ikinci fıkrasında "*Kurum asayiş ve güvenliğini bozucu her türlü bireysel veya toplu olaylarda kullanılmaz*" hükmü gereğince başvuranın telefon görüşmesinin sonlandırıldığını,

d. Başvuranın sakinleşmesi adına müşahede odasına götürülürken slogan atmaya başladığını, "*işkenceciler, bana işkence yapıyorlar, burada işkence var, 10 memur bana saldırıyor*" şeklinde bağırarak slogan atmaya devam ettiğini,

e. Müşahede odasına gitmeden üst araması yapmak istendiğini, başvuranın direndiğini ve müşahede odasına girmek istemediğini, üzerinden çıkan saç tokası, telefon kartı ve saatinin alınarak müşahede odasına koyulduğunu, bu esnada başvuranın direnmesi sebebi ile infaz ve koruma memurunun elinden yaralandığını,

f. Başvuranın müşahede odasında izlendiğini, kendisini sürekli kapıya vurduğunun gözlemlendiğini sakinleştiğinde tekrar odasına alındığını,

g. Başvuran ve infaz ve koruma memurunun darp ve cebir raporu almak üzere hastaneye sevk edildiğini,

ğ. Ayrıca başvuranın ailesi ile yapmış olduğu görüşmede infaz ve koruma memurlarının isimlerini ailesine verdiğini memurların ailelerinin ve adreslerinin bulunmasını istediğini, başvuranın terör örgütü üyesi olmaktan yargılanması sebebi ile asayiş ve güvenlik nedeni ile konumuna uygun başka bir ceza infaz kurumuna nakli için İdare ve Gözlem Kurulu'nun 19/1/2022 tarihli ve 2022/... sayılı karar ile Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne gönderildiğini ve başvurunun Bakanlığın 28/1/2022 tarihli ve ... sayılı onayı ile Kayseri Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna naklinin yapıldığını,

e. Başvuranın iddiaları sebebi ile söz konusu personel hakkında idari yönden disiplin soruşturması başlatıldığını ve başvuranın ifadesinde şahit olarak gösterdiği mahpusların ifadelerinin de alındığını ve soruşturma neticesinde herhangi bir işkence ve kötü muamelenin gerçekleşmediğinin tespit edildiğini,

belirtmiştir.

4. Muhatap Kurumun yazılı görüşüne karşı başvuranın yazılı görüşünü almak üzere 25/1/2023 tarihli ve 18787 sayılı yazı ile görüşü talep edilmiş ancak gönderilen tebligatın iade geldiği görülmüştür. Başvuranın bulunduğu adresi araştırmak üzere 20/2/2023 tarihli ve ... sayılı yazı ile Kayseri Kadın Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğüne adres bilgisi sorulmuştur. Kurumumuza Kayseri Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan gönderilen 6/3/2023 tarihli ve ... sayılı yazıda yer alan adres bilgisi doğrultusunda başvuranın görüşünü almak üzere 8/3/2023 tarihli ve ... sayılı yazı gönderilmiş fakat başvuran tarafından Kurumumuza herhangi bir yazılı görüş sunulmamıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 17'nci maddesi şöyledir: "*Herkes, yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbî zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbî deneylere tâbi tutulamaz. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tâbi tutulamaz.*"

6. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara*

bağlamak ve sonuçlarını takip etmek” Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

7. Mezkûr Kanun'un 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

8. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in “*Karar türleri*” başlıklı 65'inci maddesine göre: “(1) Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE ÖN İNCELEME

9. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

10. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin (i) bendinde özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

11. Başvuran, başvuru dilekçesinde işkence ve kötü muameleyle maruz kaldığını, bir ay ailesi ile telefon görüşme yasağı cezası aldığını ve Kayseri Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakil edildiğini iddia etmektedir.

12. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), bir kötü muamelenin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 3'üncü maddesi kapsamında değerlendirilebilmesi için belli bir şiddet seviyesine ulaşması gerektiğini; bu asgari seviyenin göreceli olduğunu; vakadaki muamelenin niteliği ve bağlamı, icrasının şekli ve yöntemi, süresi, fiziksel ve ruhsal etkileri ve bazı durumlarda mağdurun cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumu gibi koşullara bağlı olduğunu ifade etmiştir (AİHM, *Bouyid v. Belçika*, B. No: 23380/09, 28/7/2015, para. 86). 3'üncü maddenin yakalama gibi bazı koşullarda güç kullanımını yasaklamadığını ancak yalnızca zaruri olması ve aşırı olmaması kaydıyla böyle bir güç kullanılabilirliğini belirtmiştir (AİHM, *Vasilev v. Bulgaristan*, B. No: 48130/99, 12/4/2007, para.63). Ayrıca muamelenin ardındaki saik ve amaç dikkate alınmalıdır. Muamelenin heyecanın yükseldiği ve duygu yoğunluğunun olduğu bir anda meydana gelip gelmediği de göz önünde bulundurulmalıdır (Anayasa Mahkemesi (AYM), *Cezmi Demir ve diğerleri*, B. No: 2013/293, 17/7/2014, para. 80-81).

13. AİHS'in 3'üncü maddesi, terörle mücadele ve organize suç gibi en zor durumlarda dahi, ilgili şahsın tutumunu dikkate almaksızın, işkence ve insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele veya cezayı kesin suretle yasaklamaktadır. Kötü muamelenin 3'üncü madde kapsamında işkence olarak değerlendirilebilmesi için asgari şiddet düzeyine ulaşması gerekmektedir. Bu asgari düzey, özü itibarıyla göreceli olup, olayın tüm koşullarının değerlendirilmesiyle, yani muamelenin uygulandığı süre, fiziksel ve ruhsal etkileri gibi etkenlere bağlı olarak belirlenir.

14. Kötü muameleyle maruz kalması nedeniyle mağdur olduğunu ileri süren kişilerin kötü muamele yasağı kapsamına giren ağırlıkta bir muamele görmüş olabileceklerini gösteren emare ve delil sunmaları gerektiğini de belirtmek gerekir (AYM, *Beyza Metin Başvurusu*, B. No: 2014/19426,12/12/2018, para.45). Başvurucunun kötü muamele gördüğüne ilişkin anlatımları soyut iddiaları değil, somut fiillerin tasvirini içermelidir.

15. Yaşama hakkının ihlali iddiasında olduğu gibi işkence ve kötü muamele iddiaları konusunda da Mahkeme, “*makul şüphe bulunmaması*” ya da “*bütün makul kuşkunun ötesinde*” şeklinde bir kanıtlama standardı uygulamaktadır. Ancak Mahkeme, bu kanıtlamaya yeterince sağlam, kesin ve birbirleriyle uyumlu çıkarımların ve aynı ölçüde çürütülememiş maddi karinelere bir arada bulunmasıyla varılabileceğini kabul etmektedir (AİHM, *İrlanda v. Birleşik Krallık*, B. No: 5310/71, 18/1/1978, para.161).

16. AİHM, işkence ve kötü muamelelerin yapıp yapılmadığının tespiti için en önemli delil olan sağlık raporlarının, Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi (CPT) tarafından tavsiye edilen standartlarda ve İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlık dışı ve Aşağılayıcı Muamele ve Cezaların Etkili Bir Biçimde Soruşturulması ve Belgelendirilmesine İlişkin Kılavuzda (İstanbul Protokolü) yer alan ilkelere uygun verilmiş olmasını aramaktadır. Mahkeme’ye göre, bu belgelerdeki standartların ve ilkelerin altında kalan bir sağlık raporunda başvuru sahibinin vücudunda yara izleri bulunmadığı söyleniyorsa, böyle bir sağlık raporuna başvuru sahibinin kötü muamele gördüğünü veya görmediğini kanıtlayıcı bir belge olarak dayanılmaz; başvuru sahibinin iddialarını destekleyen başka bir delil de bulunmaması halinde, kötü muamele kanıtlanmış olmaz (AİHM, *Ballıktaş v. Türkiye*, B. No: 7070/03, 20/1/2010, para. 29- 30).

17. Ayrıca, başvuru sahibinin kendisine yapıldığını iddia ettiği kötü muamele fiilleri ile sunduğu deliller uyumlu olmalıdır. AİHM’de görülen Çelik v. Türkiye davasında başvuru sahibi gittiği karakolda birkaç kez yüzüne ve karnına vurulduğunu iddia etmiş, sunduğu raporda göz çukurlarında, boynunda ve sağ omzunda acı hissettiği belirtilmiştir. AİHM’e göre başvuru sahibi bu iddialarını kanıtlayan kesin ve ikna edici delil sunamamıştır; çünkü başvuru sahibinin iddia ettiği şekilde bir kötü muamele aynı gün kendisini muayene eden hekim tarafından görülebilecek belirgin izler bırakmış olması gerekmektedir (AİHM, *Çelik v. Türkiye*, B. No: 39324/02, 20/4/2009, para. 33). Başvuru sahibinin iddia ettiği şekilde bir kötü muamele, kendisini birkaç gün sonra muayene eden doktorun gözlemleyebileceği şekilde izler bırakmadığından ve başvuru sahibi gördüğünü iddia ettiği muameleleri yansıtmayan rapora da itiraz etmemiş olduğundan, Mahkeme başvuru sahiplerinin gördüklerini iddia ettikleri muamelelerin gerçekliğinden kuşkuya düşmüştür (AİHM, *Gök ve Güler v. Türkiye*, B. No: 60579/00, 8/4/2008, para.36). Dolayısıyla AİHM içtihatlarından anlaşıldığı üzere kötü muamele iddiaları ayrıntılı ve tutarlı, sunulan deliller kanıtlayıcı ağırlığa sahip olmalıdır.

18. Somut olayda başvuru işkence ve kötü muameleyle maruz kaldığını iddia etmektedir. Muhatap Kurum tarafından söz konusu iddiaya ilişkin infaz ve koruma memurlarının, başvuru sahibinin ve başvuru sahibinin şahit olarak gösterdiği isimlerin ifadeleri, olay anına ilişkin tutanaklar, başvuru sahibinin ailesiyle yaptığı görüşmeye ilişkin kayıtlar ve sağlık durumu raporu Kurumumuza gönderilmiştir. Başvuru sahibinin muhatap Kurumun yazılı görüşüne ilişkin yazılı görüşü Kurumumuz tarafından talep edilse de başvurana gönderilen yazı iade olarak dönmüş, Kurumumuz tarafından başvuru sahibinin adres araştırması yapılarak yeni adresine gönderilen yazıya da başvuru sahibinden herhangi bir cevap niteliğinde yazılı görüş Kurumumuza sunulmamıştır. Bu sebeple, dosyada yapılan inceleme Kurumumuz tarafından muhatap Kurumdan istenen bilgi ve belgeler üzerinden yapılabilmektedir.

19. Başvuruya konu olay hakkındaki ifade tutanakları incelendiğinde; başvuru sahibinin saat 9:10 civarında telefon görüşmesi hakkını kullanmasına izin verildiği, başvuru sahibinin saatin erken olduğunu ifade ettiği ve söz konusu saatte telefon görüşmesine çıkarılmasını işkence olarak nitelendiği görülmüştür. Ayrıca başvuru sahibinin telefon görüşmesi esnasında da “*işkenceciler, bana işkence yapıyorlar, burada işkence var, 10 memur bana saldırıyor*” şeklinde yüksek sesle bağırdığı ve infaz ve koruma memurlarının isimlerini telefonda iletişim kurduğu kişinin duyacağı şekilde ifade etmesi sebebi ile müdahale edildiği anlaşılmaktadır. Başvuru kapsamındaki belgeler incelendiğinde; başvuru sahibinin şahit olarak dinlenmesini istediği kişilerin de ifadelerinin alındığı görülmüştür. İfadeleri alınan mahpuslar, uzun zamandır Ceza İnfaz Kurumunda bulduklarını ve işkence ve kötü muameleyle maruz kalmadıklarını ve tanıklık etmediklerini beyan etmişlerdir. Ek olarak, 16/1/2022 tarihinde başvuru sahibinin görevli

memurlarla yüksek ses ile tartıştığını ve işkenceciler şeklinde bağırdığını duyduklarını, işkence ve kötü muamelede bulunulduğunu görmediklerini, başvuranın yumuşak odadan koğuşa getirildiğinde bileklerinde sadece kelepçe izi bulunduğunu, başvuranın sakinleşmek için yumuşak odaya götürüldüğünü ifade etmişlerdir.

20. Muhatap Kurum tarafından Kurumumuza gönderilen yazılı görüşte; 16/1/2022 tarihinde başvuran ve infaz ve koruma memurunun darp ve cebir raporu almak üzere hastaneye sevk edildikleri belirtilmiştir. Söz konusu darp ve cebir raporları incelendiğinde; başvuranın sağlık durumunu gösterir raporunda bileklerinde kelepçe izinin bulunduğunun teşhis edildiği ve darp ve cebire ilişkin bir bulgu olmadığı, infaz ve koruma memurunun sağlık durumunu gösterir raporunda ise darp ve cebir izinin sağ ve sol elinde abrazyon biçiminde mevcut olduğunun teşhis edildiği görülmüştür. Eldeki bilgilerden, başvuranın telefon görüşmesi sonlandırılarak müşahede odasına götürüldüğü, üst araması yapılmak istendiği ancak başvuranın buna direndiği, infaz ve koruma memurunun müdahale ederken yaralandığı anlaşılmaktadır. Sağlık raporlarında varılan sonuçlar göz önünde bulundurulduğunda, başvurana yapılan müdahalenin gerekli ve orantılı olduğu bu nedenle kötü muamele yasağının ihlal edilmediği kanaati oluşmaktadır.

21. Başvuranın Kayseri Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakil edildiği iddiası ile ilgili olarak; başvuru dosyasının ekinde yer alan belgelerden, başvuranın ailesi ile yaptığı görüşmelerde Tarsus Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda görevli olan infaz ve koruma memurlarının isimlerini paylaşarak adreslerinin bulunmasını istediği ve infaz ve koruma memurlarını hedef olarak gösterdiği anlaşılmaktadır. Bu sebeple başvuranın İdare ve Gözlem Kurulu kararı ve Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün onayı ile Tarsus Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan Kayseri Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakil edildiği görülmektedir. Görüşme kayıtlarında infaz ve koruma memurlarının isimlerinin paylaşılması ve adreslerinin bulunmasının istenmesine ilişkin açık beyanlar görüldüğünde söz konusu nakil tedbirinin makul ve gerekli olduğu kanaatine varılmaktadır.

22. Sonuç olarak; yukarıda açıklanan nedenlerle başvurudaki iddialar kapsamında hak ihlaline varan bir uygulama bulunmadığı, bu çerçevede, 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendi kapsamında kötü muamele yasağının "ihlal edilmediği" kanaatine ulaşılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

28/11/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alişan TİRYAKİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĞLU
Üye